

Kardinál Sarah prosí pápeža, aby zrušil zákaz „individuálnych“ svätých omší v Chráme sv. Petra

Kard. Robert Sarah

1. apríla 2021 ✝ Cirkev ✝ Liturgia

Bazilika svätého Petra v Ríme je už týždeň tichou púšťou. Už ju každé ráno neoživuje množstvo svätých omší slávených na jej početných oltároch. A to všetko na základe dekrétu vydaného 12. marca Prvou sekciou Štátneho sekretariátu, ktorá zakazuje všetky „individuálne“ slávené sväté omše a povoľuje iba omše koncelebrované, a aj to maximálne štyri denne, v stanovených časoch a na stanovených miestach.

Dekrét je síce na hlavičkovom papieri, chýba mu však podpis a číslo protokolu. Nie je adresovaný tomu, kto by mal byť jeho prirodzeným adresátom, kardinálovi veľkňazovi pápežskej Baziliky postavenej na mieste mučeníckej smrti a hrobu apoštola Petra. Je to právnická mazanica.

Napriek tomu bol uvedený do praxe. Nezostal však bez odozvy.

Svoj postoj zverejnil aj kardinál Robert Sarah, do 20. februára prefekt Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí, teda jedna z najpovolanejších osôb, ktorá sa k tejto téme môže vyjadrovať.

Jeho protest končí týmto apelom na pápeža Františka:

„S pokorou prosím, aby Svätý Otec nariadil zrušiť posledné normy vydané Štátnym sekretariátom, ktorým chýba spravodlivosť aj láska, nezodpovedajú pravde ani zákonu, neulahčujú, ale skôr ohrozujú dôstojnosť slávenia, zbožnú účasť na omši a slobodu Božích detí.“

Uvidí sa, či a ako mu pápež František odpovie.

Pripomienky k novým pravidlám slávenia svätých omší v Bazilike sv. Petra

kardinál Robert Sarah

Chcel by som spontánne pridať svoj hlas ku kardinálovi Raymondovi L. Burkemu, Gerhardovi L. Müllerovi a Walterovi Brandmüllerovi, ktorí sa už vyjadrili ohľadom dekrétu vydaného 12. marca vatikánskym Štátnym sekretariátom, ktorý zakazuje individuálne slávenie Eucharistie na bočných oltároch Baziliky svätého Petra.

Vyššie uvedení spolubratia kardináli už poukázali na niekoľko problémov týkajúcich sa textu Štátneho sekretariátu.

Kardinál Burke, ako vynikajúci kánónista, poukázal na značné právne problémy a taktiež poskytol ďalšie užitočné úvahy.

Rovnako tak kardinál Müller si všimol, že Štátny sekretariát nie je kompetentný vydávať takéto rozhodnutie. Jeho Eminencia, ktorý je aj slávny teológ, sa tiež krátko zmienil o niektorých teologických otázkach zásadného významu.

Kardinál Brandmüller sa zameral na otázku legitimacy takého uplatňovania autority a tiež vyslovil hypotézu – na základe svojej citlivosti ako veľkého cirkevného historika –, že rozhodnutie o omšiach v Bazilike môže z hľadiska budúcnosti predstavovať „pokusný balónik“, ktorého cieľom je preskúmať očakávané reakcie v súvislosti s ďalšími rozhodnutiami, ktoré by mohli ovplyvniť Cirkev v budúcnosti.

Ak by to bola pravda, potom je o to viac potrebné, aby sme my, biskupi, kňazi i svätý Boží ľud, nezostali ticho a úctivo pozdvihli svoj hlas. Preto prinášam niekoľko krátkych úvah.

*

1. Niet pochyb, že podľa II. vatikánskeho koncilu Cirkev uprednostňuje spoločné slávenie liturgie.

Konštitúcia o posvätnnej liturgii *Sacrosanctum concilium* v odseku 27 hovorí: „*Kedykoľvek obrady podľa osobitnej povahy každého z nich vyžadujú spoločné slávenie s prítomnosťou a aktívnou účasťou veriacich, treba klásť dôraz na to, aby sa mu podľa možnosti dala prednosť pred individuálnym a akoby súkromným slávením.*“

Hneď za tým v tom istom odseku konciloví otcovia – azda predvídajúc, ako sa ich slová po koncile budú aplikovať – dodávajú: „*To platí najmä o slávení svätej omše, pričom vždy zostáva nedotknutá verejná a spoločenská povaha každej omše, a o vysluhovaní sviatostí.*“ Svätá omša, teda, aj keď ju slávi iba sám kňaz, nikdy nie je súkromným aktom, a určite nie je menej dôstojným slávením.

Treba mimochodom povedať, že môžu existovať nedôstojné koncelebrácie s nízkou účasťou a veľmi dôstojné individuálne slávenia s vysokou účasťou, a to v závislosti od vonkajšieho vybavenia a od osobnej zbožnosti celebranta i veriacich, pokiaľ sú prítomní. Dôstojnosť liturgie preto nemožno automaticky dosiahnuť prostým zákazom individuálneho slávenia svätej omše a vnucovaním koncelebrácie.

V dekréte *Presbyterorum ordinis* II. vatikánsky koncil učí: „*V tajomstve eucharistickej obety, pri ktorej kňazi plnia svoje najdôležitejšie poslanie, sa neprestajne koná dielo nášho vykúpenia, preto sa im vrelo odporúča, aby ju prinášali každodenne: veď eucharistická obeta je vždy úkonom Krista a Cirkvi, i vtedy, keď na nej nemôžu byť prítomní veriaci.*“ (č. 13)

Nielenže sa tu potvrdzuje, že aj keď kňaz slávi bez ľudu, omša zostáva aktom Krista a Cirkvi, ale odporúča sa aj jej každodenné slávenie. Svätý Pavol VI. sa v encyklike *Mysterium fidei* venoval obom týmto aspektom a potvrdil ich ešte dôraznejšími slovami: „*Ak je najvhodnejšie, aby sa na slávení omše aktívne zúčastňoval veľký počet veriacich, predsa len omšu, ktorú podľa predpisov a tradícií svätej Cirkvi slávi kňaz individuálne iba s miništrantom, nielenže netreba odsudzovať, ale treba ju schvaľovať; pretože z tejto omše prichádza veľké množstvo osobitných milostí, ktoré sú na úžitok samotnému kňazovi aj veriacemu ľudu a celej Cirkvi, ba celému svetu, milostí, ktoré nemožno získať v rovnakej miere iba svätým prijímaním.*“ (č. 33) To všetko je opäť potvrdzuje kánon 904 Kódexu kánonického práva.

V súhrne: pokiaľ je to len možné, uprednostňuje sa spoločné slávenie, ale individuálne slávenie kňazom zostáva dielom Krista a Cirkvi. Učiteľský úrad to nielenže nezakazuje, ale aj schvaľuje a odporúča, aby kňazi slávili svätú omšu denne, pretože z každej omše prúdi veľké množstvo milostí pre celý svet.

*

2. Na teologickej úrovni dnes odborníci zastávajú najmenej dve stanoviská ohľadom milostí, ktoré prináša slávenie svätej omše.

Podľa názoru, ktorý sa rozvinul v druhej polovici 20. storočia, nezáleží na tom, či desať kňazov koncelebruje tú istú omšu alebo jednotlivo slávia desať omší, pokiaľ ide o dar milosti, ktorý Boh ponúka Cirkvi a svetu.

Druhý názor založený okrem iného na teológii svätého Tomáša Akvinského a na učiteľskom úrade najmä Pia XII., naopak tvrdí, že koncelebráciou iba jednej omše sa redukuje dar milosti, pretože „*Vo viacerých omšiach sa znásobuje prinášanie obety a teda sa znásobuje účinok obety a sviatosti.*“ (Summa Theologiae, III, q. 79, a. 7 ad 3; porov. q. 82, a. 2; porov. tiež Pius XII., *Mediator Dei*, časť II; Príhovor 02.11.1954; Príhovor 22.09.1956.)

Nechcem tu riešiť, ktorá z týchto dvoch téz je dôveryhodnejšia. Pre druhú tézu je však niekoľko priaznivých argumentov a netreba ju ignorovať. Treba mať na pamäti, že existuje prinajmenšom vážna možnosť, že nútením kňazov ku koncelebrácii a tým znížením počtu slávených omší dôjde k redukovaniu daru milosti, ktorý Cirkev prináša svetu. V takomto prípade by duchovné škody boli nevyčísliteľné.

A treba dodať, že okrem objektívnych aspektov, z duchovného hľadiska zraňuje aj rezolútny tón, ktorým text Štátneho sekretariátu „potláča individuálne slávenia“. V takto formulovanom výroku cítiť najmä vo voľbe slovesa akési neobvyklé násilie.

*

3. Na základe zverejnených pokynov kňazi, ktorí chcú sláviť omšu podľa riadnej formy rímskeho obradu, budú odteraz nútení koncelebrovať.

Nútenie kňazov ku koncelebrácii nemá obdobu. Kňazi v prípade potreby môžu koncelebrovať, ale je možné ich k tomu nútiť? Niektorí povie: ak nechcú koncelebrovať, nech idú inam! Toto je ústretový duch Cirkvi, ktorý chceme stelesňovať? Toto je symbolika vyjadrená Berniniho kolonádou pred bazilikou, ktorá predstavuje otvorenú náruč Matky Cirkvi vítajúcej svojej deti?

Koľko kňazov prichádza na púť do Ríma! Je úplne normálne, že aj keď ich nesprevádza skupina veriacich, majú v sebe zdravú a krásnu túžbu sláviť svätú omšu v Bazilike svätého Petra, azda na oltári zasvätenom svätcovi, voči ktorému prechovávali osobitnú úctu. Koľko storočí Bazilika s radosťou víta takýchto kňazov? A prečo ich teraz už nechce vítať, pokiaľ nechcú koncelebrovať?

Na druhej strane koncelebrácia zo svojej podstaty – tak, ako bola koncipovaná a schválená liturgickou reformou Pavla VI. – je koncelebráciou predovšetkým presbyterov s biskupom a nie (obvykle, na dennej báze) koncelebráciou iba presbyterov. Na okraj by som poznamenal, že takéto nariadenie sa vydáva v čase, keď ľudstvo bojuje proti Covidu-19, ktorý predsa len koncelebráciu robí menej bezpečnou.

*

4. Čo budú robiť kňazi, ktorí prídu do Ríma a nevedia po taliansky? Ako budú koncelebrovať v Bazilike svätého Petra, kde sa koncelebrované sväté omše slávia iba v taliančine? Na druhej strane, ani v prípade určitej korekcie a dovoľením používania troch alebo štyroch jazykov by sa problém nevyriešil, lebo stále by zostalo obrovské množstvo jazykov, v ktorých by nebolo možné sláviť svätú omšu.

Traja vyššie spomínaní spolubratia kardináli už citovali kánon 902 Kódexu kánonického práva odvolávajúci sa na *Sacrosanctum concilium* č. 57, ktorý zaručuje kňazom možnosť individuálneho slávenia Eucharistie. A aj v tejto súvislosti by bolo smutné, keby niekto povedal: „*Chcú využiť toto právo? Nech idú inam!*“

Chcel by som pridať odkaz na kánon 928: „*Eucharistické slávenie sa má konať v latinčine alebo v inom jazyku, pokiaľ sú liturgické texty legitímne schválené.*“

Tento kánon v prvom rade ustanovuje, že omša by sa mala sláviť aj v latinčine. To sa ale teraz nedá robiť v Bazilike, s výnimkou celebrácie v mimoriadnej forme, ku ktorej sa ešte vrátim.

Po druhé, kánon ustanovuje, že liturgiu možno sláviť v inom jazyku, ak sú schválené príslušné liturgické knihy. Ale ani to sa teraz nedá robiť v Bazilike svätého Petra, pokiaľ celebrant nemá skupinu veriacich. V takom prípade bude podľa nových pravidiel presmerovaný do vatikánskych jaskýň, takže taliančina zostane jediným jazykom povoleným v Bazilike.

Bazilika svätého Petra by mala byť príkladom pre liturgiu celej Cirkvi. Ale tieto nové pravidlá stanovujú kritériá, ktoré by na žiadnom inom mieste neboli tolerované, pretože sú v rozpore so zdravým rozumom i s cirkevnými zákonmi.

V žiadnom prípade nejde iba o zákony, pretože tu nemáme do činenia s púhym formalizmom. Okrem nevyhnutného rešpektu ku kánonom tu ide aj o dobro Cirkvi, aj o úctu, ktorú Cirkev vždy prechovávala k legitímnej rozmanitosti. Rozhodnutie kňaza nekoncelebrovať je legitímne a malo by sa rešpektovať. A možnosť individuálne sláviť sv. omšu by mala byť v Bazilike garantovaná kvôli obyčajovému právu, ale aj veľmi vysokej symbolickej hodnote Baziliky pre celú Cirkev.

*

5. Rozhodnutia prijaté Štátnym sekretariátom vedú aj k heterogenéze cieľov. Napríklad sa nezdá, že by zámerom textu bolo rozšíriť používanie mimoriadnej formy rímskeho obradu, ktorého celebrácia podľa posledných dispozícií je odsunutá do jaskýň pod Bazilikou.

Čo by však podľa nových pravidiel mal robiť kňaz, ktorý by si legitímne prial pokračovať v individuálnom slávení svätej omše? Neostávalo by mu nič iné, iba celebrovať v mimoriadnej forme, keď individuálne v riadnej forme mu nie je dovolené.

Prečo je zakázané individuálne sláviť omšu Pavla VI. v Bazilike svätého Petra, keď – ako je uvedené vyššie – sám pápež Montini v *Mysterium fidei* schválil tento spôsob slávenia?

6. Kňazi striedajúci sa každé ráno pri oltároch Baziliky, aby prinášali obeť svätej omše, sú starodávnym a ctihodným zvykom. Bolo naozaj potrebné tento zvyk zrušiť? Skutočne prináša takéto rozhodnutie väčšie dobro pre Cirkev a dáva liturgii väčšiu dôstojnosť?

Kolko svätých v priebehu stáročí udržiavalo túto krásnu tradíciu! Myslíme na svätých, ktorí pôsobili v Ríme, alebo ktorí sa určitý čas zdržiavali vo Večnom meste. Bežne chodili do Baziliky celebrovať. Prečo dnešným svätým –, ktorých vďaka Bohu máme, sú medzi nami a aspoň z času na čas navštevujú Rím – ako aj všetkým ostatným kňazom treba odopierať túto hlbokú duchovnú skúsenosť? Na základe akého kritéria a kvôli

akému hypotetickému pokroku sa porušuje stáročná tradícia a mnohým sa odopiera možnosť sláviť svätú omšu v Bazilike svätého Petra?

Ak je cieľom, ako sa uvádza v dokumente, aby celebrácie „*boli liturgicky animované lektormi a spevákmi*“, tento výsledok sa mohol ľahko dosiahnuť pri minimálnej organizácii, menej dramatickým a predovšetkým menej nespravodlivým spôsobom. Svätý Otec často vyjadroval ľútosť nad nespravodlivosťou v dnešnom svete. Je nedávne rozhodnutie Štátneho sekretariátu výrazom spravodlivosti? Je prejavom veľkodušnosti, prijatia, pastoračnej, liturgickej a duchovnej citlivosti?

Keď som hovoril o svätcoch, ktorí slávili sväté omše v Bazilike svätého Petra, nezabúdajme, že Bazilika obsahuje relikvie mnohých z nich a viacero oltárov je venovaných svätcovi, ktorého telesné pozostatky sú tam uložené. Podľa nového dekrétu na týchto oltároch už nie je možné celebrowať. Maximálny povolený počet je iba jedna omša ročne v deň, keď sa koná liturgická spomienka na tohto svätca. Týmto spôsobom sú takéto oltáre prakticky odsúdené na smrť.

Hlavný, ak nie jediný zmysel oltára je v skutočnosti to, že sa na ňom prináša eucharistická obeta. Prítomnosť relikvií svätých pod oltármi má biblickú, teologickú, liturgickú a duchovnú hodnotu, ktorú ani netreba pripomínať. Podľa nového dekrétu majú oltáre Baziliky slúžiť, s výnimkou jedného dňa v roku, iba ako hrobky svätých, ak nie iba ako umelecké diela. Tieto oltáre však musia žiť a ich životom je každodenné slávenie svätej omše.

7. Svojrázne je aj rozhodnutie týkajúce sa mimoriadnej formy rímskeho obradu. Odteraz sú povolené maximálne štyri celebrácie denne, a to výlučne v Klementínskej kaplnke vo vatikánskych jaskyniach, kým na ostatných oltároch Baziliky a jaskýň sú úplne zakázané.

Je dokonca stanovené, že takéto celebrácie budú môcť konať iba „schválení“ kňazi. Táto inštrukcia okrem toho, že nerešpektuje normy obsiahnuté v *Motu Proprio Summorum Pontificum* Benedikta XVI., je taktiež nejednoznačná: kto by mal týchto kňazov schvaľovať? Z akého dôvodu by sa už nikdy nesmeli sláviť mimoriadnu formu svätej omše v Bazilike? Aké nebezpečenstvo to predstavuje pre dôstojnosť liturgie?

Predstavme si, že jedného dňa sa v sakristii Baziliky svätého Petra objaví katolícky kňaz iného než rímskeho obradu. Určite ho nebude možné nútiť, aby koncelebroval v rímskom obrade, takže si musíme položiť otázku: mohol by ten kňaz sláviť božskú liturgiu vo svojom obrade? Bazilika svätého Petra predstavuje centrum katolicity, preto si prirodzene myslíme, že by takáto celebrácia bola povolená. Ak je však možná celebrácia podľa jedného z ďalších katolíckych obradov, tým skôr by bolo treba kvôli rovnosti práv uznať kňazom rímskeho obradu slobodu sláviť v mimoriadnej forme.

Zo všetkých dôvodov, ktoré tu boli uvedené, ale aj pre ďalšie, spolu s veľkým počtom pokrstených (z ktorých mnohí nechcú alebo nemôžu vyjadriť to, čo si myslia) s pokorou prosím Svätého Otca, aby nariadil zrušiť nedávne normy vydané Štátnym sekretariátom, ktorým chýba spravodlivosť aj láska, nezodpovedajú pravde ani zákonu, neľahčujú, ale skôr ohrozujú dôstojnosť celebrácie, zbožnú účasť na omši a slobodu Božích detí.

Rím, 29. marca 2021

Zdroj: magister.blogautore.espresso.repubblica.it

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/kardinal-sarah-prosi-papeza-aby-zrusil-zakaz-individualnych-svatych-omsi-v-chrame-sv-petra/>